O CARTE DESPRE BUCOVINA DE LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XIX-LEA, EDITATĂ ÎN RUSIA

DINU POŞTARENCU

Ein in Russland, Mitte des 19. Jahrhunderts heraugegebenes Buch über die Bukowina

(*Zusammenfassung*)[*]

Der Verfasser präsentiert das Buch *Einige historisch-geographischen Informationen über die Bukowina*, das 1875 von Gr. Kupceanko in russischer Sprache in Kiev verfasst wurde. Dieses Buch, das in Russland herausgegeben wurde, enthält geographische, statistische, historische und ethnographische Angaben über die Bukowina. Der Autor der vorliegenden Studie möchte die geschichtlichen Fehler nicht beurteilen, weil der Verfasser des Buches ein anderes Kenntnisniveau der Geschichte der Bukowina hatte und seine Informationen aus den der damaligen Fachliteratur entnommen wurden.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Buch über die Bukowina, statistische, historische und ethnographische Informationen, Kiev, Russland.

Cartea pe care ne-am propus s-o prezentăm este redactată în limba rusă şi se intitulează *Некоторые историко-географические сведения о Буковине* [Unele informaţii istorico-geografice despre Bucovina]. Alcătuită de Gr. Kupceanko, cartea a văzut lumina tiparului în anul 1875, la Kiev. Textul acesteia este structurat într-o serie de secţiuni de proporţii mici.

În cuvântul introductiv, scris în august 1873, la Viena, autorul a menţionat că a strâns date geografice, statistice, istorice şi etnografice referitoare la „Ducatul Bucovina din Austria şi [la] populaţia rusă a acestuia”[1], conformându-se

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

[1] *Некоторые историко-географические сведения о Буковине*, Составил Г. Купчанко, Киев, Типография М. П. Фрица, 1875, p. 3.

Analele Bucovinei, **XXIV**, *2* (49), p. – , Rădăuţi – Bucureşti, 2017

BDD-A32790 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:59:11 UTC)

programului de activitate al Secţiei pentru zona de sud-vest a Societăţii Imperiale de Geografie din Rusia. Datele, după cum a mai consemnat autorul, i-au fost puse la dispoziţie de Ivan A. Glebovitki, dr. Karl Vexler, Mihail V. Kupceanko, Isidor S. Prodan, Nikolai A. Kuşniruk, Fiodor Strabel ş.a. Gr. Kupceanko a enumerat şi sursele din care a extras informaţii: 1. *Harta generală a Ducatului Bucovina*, editată în anul 1859 de către Camera de Comerţ din Cernăuţi; 2. Lucrarea intitulată *Informaţii naţionale despre Bucovina*, editată de către Direcţia Cultelor; 3. Studiul lui Isidor Martânovici, *Informaţii istorice despre Moldova şi Bucovina*; 4. Antichităţile lui P. I. Şafarik; 5. Lucrarea semnată de Karl Ritter von Schmedes, *Privire generală geografico-statistică asupra Galiţiei şi Bucovinei*; 6. Scrierea lui F. A. Wickenhauser; 7. Lucrarea profesorului A. St. de Simaşkovici; 8. Scrierea lui A. S. Petruşevici; 9. Lucrarea *Bucovina în Regatul Galiţiei*, semnată de Teofil Bendella.

La început, Gr. Kupceanko prezintă cititorului date despre originea denumirii Bucovina (conform surselor consultate de către acesta, acest toponim provine de la cuvântul slav *buk* – „fag”), aşezarea geografică a provinciei şi hotarele acesteia.

În continuare, sunt prezentate informaţii referitoare la populaţia Bucovinei, fără ca acestea să fie datate. Provincia avea 511 964 de locuitori, grupaţi astfel sub aspect etnic: ruşi – mai mult de 200 000; români – circa 180 000; evrei – 47 772; germani – 32 000; unguri – 18 158; polonezi – 4 700; armeni – 4 400; velicoruşi – 2 938. Urmau, într-un număr neînsemnat, cehii, slovacii, ţiganii şi alte etnii. Autorul precizează perioadele când aceste etnii au imigrat în Bucovina şi localităţile în care erau stabilite. Ruşii (adică ucrainenii) locuiau în partea de nord şi nord-est a Bucovinei, iar românii în partea de sud şi sud-est.

Din puţinele date de ordin istoric incluse în paginile cărţii reproducem următorul pasaj: „Până în 1769, Bucovina a fost subordonată Moldovei, apoi a căzut sub stăpânirea Turciei. Rusia a luat-o de la turci şi a cedat-o Austriei, în virtutea tratatului încheiat, la 1 octombrie 1774, între Rusia, Austria şi Turcia, iniţial temporar, iar la 2 iunie 1777 – definitiv”[2].

Nu este cazul să ne pronunţăm în privinţa erorilor istorice, întrucât acesta s-a dovedit a fi nivelul de cunoaştere a istoriei Bucovinei de către autor, care a preluat informaţiile din lucrările consultate.

Specificând că, sub raport administrativ-teritorial, Bucovina este împărţită în opt căpitănii judeţene, autorul a numit pe rând căpităniile şi unele aşezări din cadrul lor, descriindu-le foarte succint.

Urmează informaţii cu caracter geografic, privitoare la relief, apele curgătoare, calitatea solului, climă, creşterea animalelor domestice, apicultură, minereuri, speciile regnului animal, regnul vegetal, industrie, meşteşuguri şi comerţ.

[2] *Ibidem*, p. 9.

BDD-A32790 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:59:11 UTC)

Totodată, Gr. Kupceanko a dezvoltat şi subiectul *Istoria poporului rus bucovinean*, din care citãm: „Ţara situată între râurile Dunărea, Nistru şi munţii Carpaţi – şi anume: Bucovina, Basarabia, Moldova, Transilvania, partea muntoasă a Ungariei, Valahia şi Banat – în antichitate era populată în exclusivitate de triburi slave şi era cunoscută cu numele de Dacia. Ea reprezenta una dintre cele mai bune provincii romane”[3]. Şi, mai departe: „Diverse popoare, strămutându-se aici din Asia, s-au amestecat cu slavii şi romanii. Din amestecul lor cu locuitorii coloniilor romane au provenit popoare noi. În modul acesta, în secolul al VII-lea, de la romani, goţi şi traci, care atunci se aflau în Dacia, îşi trag originea românii”. Tot în secolul respectiv, „o mare parte a slavilor s-a mutat în Moesia şi Tracia, iar o altă parte a rămas în Ungaria, Bucovina, Moldova, Semigradia şi Valahia, unde constituiau cu românii un tot întreg”.

Pentru a confirma afirmaţia că până în secolul al XVII-lea limba slavo-rusă, întrebuinţată de români în biserică şi la curtea domnească, a fost limbă oficială, Gr. Kupceanko a publicat textul integral al unui hrisov întocmit în limba slavă, în august 7117 (1601), de către cancelaria domnului Moldovei, Ieremia Movilă, prin care era autorizată vânzarea unei jumătăţi a satului Tărăşeni, din ţinutul Suceava. Hrisovul se afla în posesia moşierului satului Tărăşeni, Stefanovici.

În plus, autorul a oferit eventualilor cititori detalii despre Episcopia Bucovinei, instituţiile de învăţământ, instituţiile şi societăţile care susţineau artele şi ştiinţele, instituţiile şi societăţile filantropice, instituţiile economice şi societatea de geografie, bănci, fabrici, biserici şi mănăstiri. Gr. Kupceanko publică şi lista localităţilor din fiecare căpitănie.

În sumarul lucrării se regăsesc şi subiectele: *Obiceiurile, ghicitorile, proverbele şi superstiţiile poporului rus bucovinean* şi *Când în Bucovina a fost introdus boierescul*. De asemenea, în anexă, este prezentată harta Bucovinei.

[3] *Ibidem*, p. 30.

BDD-A32790 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:59:11 UTC)